

ОД АУТОНОМИЈЕ УМЕТНОСТИ ДО ЕМАНЦИПАЦИЈЕ НАЦИОНАЛНИХ ИДЕНТИТЕТА: ЕСТЕТИЧКЕ ИЛИ ПОЛИТИЧКЕ ИДЕЈЕ БРАНКА ЛАЗАРЕВИЋА У ЧАСОПИСУ XX ВЕК?¹

Активност Југословенске радикалне заједнице, чији је програм крајем 1930-их година подразумевао поштовање и равноправност три национална идентитета (српског, хрватског и словеначког), битно је утицао на идеју интегралног југословенства у Краљевини Југославији. Часопис *XX век*, спонзорисан од стране Југословенске радикалне заједнице, неретко је кроз филозофско-естетичке и уметничко-културолошке теме имплицирао актуелне друштвено-политичке промене. У раду се сагледава филозофско-естетичко промишљање српског естетичара Бранка Лазаревића, чији су текстови о уметности (објављивани у часопису *XX век*) бивали политизовани и инструментализовани за форсирање једне у основи политичке идеје кроз поље уметности. На тај начин, поменути часопис деловао је као вид алтернативног уметничког образовања народних маса, те је новопробуђене националне идеје промовисао, тобоже, као идеје за уметничку слободу и уметнички прогрес, пласирајући их метафорички кроз естетичке ставове Бранка Лазаревића.

Кључне речи: *Југословенска радикална заједница, Часопис XX век, Бранко Лазаревић, Естетика, Текстови о уметности.*

¹ Раd је настао као деo пројекта *Идентитети српске музике од локалних до глобалних оквира: традиције, промене, изазови* (бр. 177004) који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Institute of Musicology SASA, Belgrade, Republic of Serbia
Faculty of Music, Belgrade, Republic of Serbia

**FROM THE AUTONOMY OF ART TO THE EMANCIPATION
OF THE NATIONAL IDENTITIES: AESTHETIC OR
POLITICAL IDEAS OF BRANKO LAZAREVIĆ
IN THE 20th CENTURY JOURNAL?²**

During the late 1930s, the Yugoslav Radical Community initiated very important changes in the political regime of The Kingdom of Yugoslavia. One of the principle of this party was affirmation of equality of three different national identity – Serbian, Croatian and Slovenian. The *20th Century Journal*, which was sponsored by Yugoslav Radical Community, has implicated actual social-political changes through its articles about philosophy, aesthetics arts and culture. The paper deals with the philosophical and aesthetic observations of the Serbian aesthetist Branko Lazarević, whose articles about art (published in the *20th Century Journal*) were politicized and instrumentalized for the promotion of the political ideas through the field of art. In this way, the *20th Century Journal* acted as an medium for the alternative artistic education of the masses. This journal has promoted new political ideas as ideas for artistic freedom and artistic progress, by placing them metaphorically through the aesthetic reflections of Branko Lazarević.

Key words: *Yugoslav Radical Community, 20th Century Journal, Branko Lazarević, Aesthetics, Articles about art.*

² The paper was created as part of the project *Serbian musical identities within local and global frameworks; traditions, changes, challenges* (No. 177004) funded by the Serbian Ministry of Education, Science and Technological Development.